

Det er vanskeligt at sige hvor mange lokalhistoriske arkiver, der findes i Danmark. Antallet stiger nemlig uafslutteligt, og det er næppe for meget at karakterisere udviklingen i den sidste halve snes år som: eksplosiv. Det varer næppe længe før det allermeste af landet er »dækket« af lokalhistoriske arkiver. Denne udvikling skyldes ikke blot nogle få initiativtagere i de enkelte egne, men bevægelsen bæres frem af en bred interesse. Bag de fleste af arkiverne står en større eller mindre gruppe, der ivrigt deltager i løsningen af en lang række arbejdsopgaver. Og det er et held, at der er mange om det. For – som Strange Nielsen flere gange gør opmærksom på i »Lokalhistoriske Arkiver« – opgaverne er i praksis uoverkommelige. Man skal redde truede arkivalier og fotografier, foretage et løbende indsamlingsarbejde, holde styr på tilvæksten, ordne og registrere, vejlede besøgende på arkivet, besvare spørgsmål og måske endda arrangere udstillinger og skrive og udsende bøger, der bygger på de indsamlede arkivalier.

Alt dette kræver tid, evner og gå-på-mod. De enkelte arkiver har i høj grad kunnet støtte sig på Sammenslutningen af lokalhistoriske Arkiver, som på en række områder udfører et stort arbejde, bl. a. med en intensiv kursusvirksomhed. Alligevel er det ikke mærkeligt, hvis lokale arkivfolk indimellem kan få en fornemmelse af at opgaverne er overvældende. Det er jo normalt kun (en del af) fritiden, man kan investere i arkivsagen.

Lederen af Lokalhistorisk Samling i Hammel, Arne Gammelgaard, skrev for nogle år siden en god kronik i Lokalhistorisk Journal. Han opregnede her de mange store opgaver arkiverne har og sukkede: »jeg har skoen på, og den klemmer lidt af og til«. »Hvis den brede folkelige interesse skal fastholdes, må vi have kvalificeret hjælp, og vi må være parate til at modtage den«. Arne Gammelgaard foreslår derfor at hver af de lokalhistoriske samlinger mindst en gang om året får besøg af en dertil bemyndiget og forpligtet arkivmand og dito museumsmand. »Hvis vi skal løse vor del af opgaven med at bevare og forbedre det lokale miljø, må vi have en anderledes opbakning fra fagfolkene, end vi er vant til, men vi skal gøre os fortjent til den«.

Det er tanker som kan kombineres med de idéer Bernhardt Jensen tidligere har fremsat i Fortid og Nutid. Udgangspunktet var her, at de store kommuner burde oprette kommunale arkiver i koordination med egnsarkivernes opgaver. Formen for samarbejdet mellem disse arkivtyper måtte afhænge af de lokale forhold. Arkiverne ville blive kraftcentre for det lokalhistoriske

arbejde og de fast ansatte arkivarer kunne gå ind i et bredt lokalhistorisk samarbejde.

Den samme tankegang har fået en anden formulering af Vagn Dybdahl. I »Lad os afskaffe Lokalhistorien« skriver han, at afholdelse af kurser, etablering af studiegrupper og publiceringsvirksomhed kræver professionel bistand. Man kan ikke regne med at den frivillige arbejdskraft kan overkomme hele arbejdet, men mange steder skulle det være muligt for kommunerne at ansætte en stadshistoriker.

Lad os et øjeblik se på de danske museers udvikling. De er næsten alle oprettede af ivrige privatfolk, drevet for egne midler (eller meget beskedne tilskud) og efterhånden fyldt med materiale, som dygtige og ihærdige amatører indsamlede, udgravede eller optegnede. I dag har vi et helt system af statsunderstøttede museer, landsdelsmuseer, indkøbskonti, konsulenthjælp og fast ansat personale. Museumssagens pionerer kunne næppe have forestillet sig denne udvikling.

Jeg har ved flere lejligheder hævdet, at som det er gået museerne (og iøvrigt også folkebibliotekerne), sådan ville det også før eller siden gå de lokalhistoriske arkiver. Skeptikere har rystet på hovedet, men nu synes udviklingen at være i skred. Begyndelsen blev gjort i Søllerød kommune, hvor det lokalhistoriske arbejde jo trives usædvanlig godt. I 1973 blev der oprettet en stilling som leder af kommunens museum. Men det er en lidt usædvanlig museumsstilling. Museet skal nemlig fungere som en lokalhistorisk central, der foruden genstande tillige skal arbejde med billeder, kort, båndoptagelser, films og arkivalier og som skal være samlende organ i arbejdet med belysning af kommunens historie samt tjene som et lokalhistorisk oplysningskontor for borgerne. I 1974 var det »Aalborg som viste vej«, idet man annoncerede efter en historiker til en ny stilling som leder af »Lokalhistorisk Arkiv for Aalborg Kommune«. Og et par måneder senere kunne Esbjerg opslå en stilling som leder af sit byhistoriske arkiv. Der er nu sat en udvikling i gang som kan sinkes af økonomiske problemer, men som ikke kan standses. For der foreligger både et behov og en folkelig baggrund.

Men i glæden over dette må man – for at citere Bernhardt Jensen – huske at fastholde og yderligere stimulere de frivillige kræfter som her gør en pionérindsats. »Her kræves der en balancekunst og et godt samarbejde for at få det rette udbytte«. I den forbindelse er det nok værd at mærke sig, at stillingen i Esbjerg stod åben for ansøgere med kvalifikationer på magister-niveau, *enten* erhvervet ved embedsexamen *eller* dokumenteret ved anden uddannelse eller indsats.

Nu – i oktober 1974 – holder Sammenslutningen af lokalhistoriske Arkiver sit 25 års jubilæum. Der er god grund til at fejre dagen og ønske til lykke, for arkivsagen er i en frugtbar og lovende væxt.

Knud Prange